

Regina Krzyk

Działalność Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Krakowie ze szczególnym uwzględnieniem założeń organizacyjno-programowych

Jednym z poważnych problemów pedagogicznych jest wychowanie przez sztukę. Przy wyborze tematu pracy badawczej kierowałam się pragnieniem głębszego poznania środowiska szkoły i jego wpływu na kształtowanie postaw twórczych u młodzieży. Jako miejsce badań wybrałam Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Krakowie. Bardzo ważnym elementem dającym szersze spojrzenie na działalność PLSP było dogłębne zapoznanie się z dokumentami zgromadzonymi w archiwum i dokonanie wnikliwej analizy ich treści. Zbadane zostały dokumenty zawierające dane statystyczne, obrazujące określone sytuacje, fakty, działania. Dokumentem rejestrującym istotne wydarzenia jest kronika, katalog z wystaw organizowanych na terenie szkoły, referaty wygłoszone z okazji XXV-, XXX-, XXXV-lecia PLSP. Innymi dokumentami podlegającymi analizie były programy nauczania przedmiotów plastycznych, zapisy z sympozjów i konferencji. Znacznym utrudnieniem w kompletowaniu istotnych dla pracy informacji był fakt zniszczenia części zbioru archiwum w czasie pożaru dawnych pomieszczeń szkoły mieszczących się przy ul. Juliusza Lea i zaginięcia niektórych dokumentów przy przenoszeniu się ze wspomnianego wyżej budynku do nowo otwartego obiektu przy ul. Młaskotów 6.

Szkoła rozpoczęła swą działalność już prawdopodobnie w 1945 roku, oficjalnie w 1946 roku minister kultury i sztuki zatwierdził jej pełne prawa i nazwę: Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Krakowie. W pierwszych latach swojego istnienia liceum przechodziło zmiany organizacyjno-strukturalne. Pierwotnie była to szkoła dwuletnia, której dyrektorem był artysta malarz Jan Mrozicki, później zaś przekształciła się w szkołę o pięcioletnim okresie nauczania z programem

liceum ogólnokształcącego z przedmiotami takimi, jak rysunek, rzeźba, malarstwo, kompozycja z liternictwem, rysunek techniczny, wiedza o sztuce – przedmiot stanowiący przejście od przedmiotów plastycznych do ogólnokształcących. Stanowisko dyrektora szkoły piastował wówczas artysta plastyk Włodzimierz Hodys.

Szkoła od samego początku charakteryzowała się dynamiką prowadzonych działań. Przyjmowano kandydatów o zdolnościach plastycznych nie tylko z Krakowa, ale też i jego okolic, a nawet odleglejszych zakątków Polski. Stopniowo wzrastała popularność Liceum, mimo że na terenie kraju powstała sieć szkół artystycznych. Program dydaktyczny pozwalał na rozwój środków i metod wyzwalających możliwości i umiejętności praktycznego stosowania idei wychowania przez sztukę.

W trakcie nauki w Liceum można było zaobserwować jednostki wyróżniające się zainteresowaniami i uzdolnieniami o charakterze artystycznym, które w przeszłości obierały studia na wyższych uczelniach artystycznych: Akademii Sztuk Pięknych czy Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Niektórzy z absolwentów kontynuowali naukę na innych uczelniach, zwłaszcza na kierunkach humanistycznych. Warto przytoczyć krótki fragment okolicznościowego artykułu, w którym autor mówi o funkcjach tej placówki:

Liceum, ucząc rzemiosła i wiedzy o sztuce, kształtuje – mimo, iż nie jest szkołą zawodową – fachowców wyspecjalizowanych we wszelkich dyscyplinach plastycznych, wpaja w nich również nierozdzielnie związany ferment eksperymentu, niepokoju, poczucie istnienia nowych, ryzykownych dróg. Uczy dostrzegania piękna, konkretności w pozornie banalnych fragmentach rzeczywistości, prowokuje do odważnego badania możliwości połączeń wrogich w zasadzie materiałów i kształtów, uczy po prostu myśleć kategoriami sztuki¹.

W wyniku reformy średniego szkolnictwa plastycznego na początku lat pięćdziesiątych wprowadzono przedmioty dające przygotowanie zawodowe w zakresie nowej specjalności : wystawiennictwa. Dokonano również modyfikacji poprzedniego programu nauczania. Szkołą od 1955 roku kierował przez 19 lat artysta malarz Józef Kluza.

Następne zmiany programowe dotyczyły wprowadzenia nowej specjalności: konserwacji rzeźby. Dokonano tego na podstawie decyzji ministra kultury i sztuki w roku szkolnym 1974/75. Specjalizację wprowadzono niemal z dnia na dzień, mimo sprzeciwu grona nauczycielskiego, które dostrzegało niebezpieczeństwo nieprzemyślanych reform dokonywanych na żywym organizmie szkoły. Wszystkie działania pedagogów okazały się jednak nieskuteczne, gdyż decyzja ówczesnych władz partyjnych potwierdzona przez Ministerstwo Kultury i Sztuki wprowadzona została w życie.

¹ J.B. *Jubileusz krakowskiego PLSP*, „Życie Literackie” 1970, nr 35.

Liceum początkowo mieściło się w budynku przy ul. Juliusza Lea 18, zupełnie niedostosowanym do jego potrzeb. Kilka sal znajdowało się przy ul. Krowoderskiej 5. W roku 1969, na dzień przed inauguracją nowego roku szkolnego, szkoła przeniosła się do nowego budynku, który zdobył tytuł „Mister Krakowa 69”. W jego murach funkcjonuje do dnia dzisiejszego.

Równoległe z działalnością dydaktyczną prowadzoną zgodnie z programami nauczania przedmiotów tak artystycznych, jak i ogólnokształcących, realizowany był zróżnicowany program działalności społecznej. Na terenie szkoły funkcjonowały ówczesne organizacje młodzieżowe, m.in. ZHP, koła miłośników sztuki, recytatorskie, fotograficzno-filmowe, oraz zespoły: malarskie, graficzne, rzeźbiarskie. Przez wiele lat istniał też chór z zespołem instrumentalnym.

Organizowano wystawy prac uczniów z zakresu przedmiotów plastycznych w różnych instytucjach na terenie Krakowa. Akcje te prowadzono często równoległe z dyskusjami o sztuce, prelekcjami, spotkaniami. Wykonywano liczne prace dekoratorskie dla potrzeb miasta. Z okazji rocznic istnienia liceum: V-lecia, X-lecia, XV-lecia, XX-lecia i XXV-lecia, organizowano okolicznościowe wystawy prac uczniów, korzystając z materiałów archiwalnych oraz prac bieżących, prezentowano przegląd dorobku artystycznego szkoły w poszczególnych okresach jej istnienia. Dla uczczenia XXV-lecia – w roku 1971/72 odbyła się sesja naukowa na temat działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły i jej roli społecznej w środowisku.

Ważnym elementem wychowawczym i dydaktycznym był bogaty program wycieczek o charakterze naukowo-poznawczym organizowanych niezależnie od corocznych plenerów. Stosownie do potrzeb były to wyjazdy krótsze i dłuższe, w tym także poza granice państwa.

Kronika szkolna znajdująca się w zbiorach biblioteki PLSP odnotowuje wszystkich uczniów nagrodzonych i wyróżnionych od 1945 do 1971 roku. Później brak zapisów tego typu. Istnieje jedynie indeks nazwisk osób, które w danym roku zdały egzamin dojrzałości.

rok	liczba nagrodzonych	za co
od 1945 do 1950	brak zapisu	^ -
1950/51	4	przodownicy pracy (bez adnotacji)
1951/52	8	przodownicy pracy (bez adnotacji)
1952/53	14	przodownicy pracy (bez adnotacji)
1953/54	(brak nazwisk)	przodownicy pracy (bez adnotacji)
1954/55	4	przodownicy pracy (bez adnotacji)
1955/56	10	wyróżnienie w nauce
1956/57	4	wyróżnienie za wyniki w nauce

1957/58	4	wyróżnienia i nagrody książkowe
1958/59	7	wyróżnienie i nagrody
1959/60	5	wyróżnienie w nauce
1960/61	(brak nazwisk i dokumentacji)	
1961/62	7	wyróżnienie w nauce +3 osoby za pracę społeczną
1962/63	8	wyróżnienie w nauce +3 osoby za pracę społeczną
1963/64	8	wyróżnienie i nagroda za wyniki w nauce +2 osoby za pracę społeczną; puchar srebrny w zawodach strzeleckich
1964/65	7	za wyniki w nauce wyróżnienie i nagroda książkowa
1965/66	10	za wyniki w nauce wyróżnienie i nagroda książkowa
1966/67	9	za wyniki w nauce wyróżnienie i nagroda książkowa +5 osób za pracę społeczną
1967/68	7	w konkursie XXV-lecie PRL; II miejsce za wyniki w nauce +2 osoby za pracę społeczną
1968/69	7	za wyniki w nauce +2 osoby za pracę społeczną
1969/70	11	za wyniki w nauce +3 osoby za pracę społeczną

W czasie blisko pięćdziesięciu lat działalności Liceum księgi pamiątkowe urosły do sporych rozmiarów. Można w nich znaleźć wiele szczerych wypowiedzi ludzi, którzy zetknęli się bliżej z działalnością szkoły i poznali jej specyficzną atmosferę twórczą. Zapisali w nich swoje myśli m.in., Jalu Kurek, Jan Wiktor, Włodzimierz Sokorski. Młodzież również dokumentowała, najczęściej fotografiami, wydarzenia z wyjazdów, imprez szkolnych itp. Odnaleźć można na kartach kronik wzmianki o działalności rozwijającej zainteresowania literaturą i teatrem. Efektem jej było coroczne uczestnictwo w konkursach recytatorskich, gdzie w roku 1951 ówczesna uczennica Zofia Kucówna zdobyła I nagrodę.

Do grona absolwentów Liceum należy wielu znanych dziś aktorów, reżyserów, architektów, historyków sztuki, scenografów, rzeźbiarzy, grafików, a także pedagogów przygotowujących młode pokolenia. Kroniki szkoły zawierają informacje o nadawanych odznaczeniach i wyróżnieniach dla szkoły i jej uczniów. W roku 1951 dyrektor Włodzimierz Hodys został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. Jego następcy Józefowi Kluzie nadano w roku 1969 Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski. Podobnie Krzyż Kawalerski otrzymała Czesława Stachiewiczowa, Roman Orszulski, Tadeusz Waśkowski. Medal X-lecia PRL, Złoty Krzyż Zasługi, Złotą Odznakę Miasta Krakowa, Nagrodę I Stopnia Ministra Oświaty i Wychowania oraz dwukrotnie Nagrody Ministra Kultury i Sztuki przyznano Romanowi Tarkowskiemu. Złoty Krzyż Zasługi i Nagrodę Ministra Oświaty i Wychowania otrzymała Helena Grzegorzczuk i Sylwester Sasim, Nagrodę Mini-

stra Oświaty i Wychowania – Stanisław Rodziński. W dziedzinie upowszechniania kultury Nagrodę Miasta Krakowa otrzymał Józef Kluza.

Kadra PLSP dobierana była pod względem kwalifikacji, zainteresowań i dorobku artystycznego. Przedmiotów artystycznych uczyli absolwenci Akademii Sztuk Pięknych, czynni twórcy. Warto wspomnieć, że kilku pracowników Liceum brało udział w ustalaniu programu nauczania, gdy Liceum podlegało Ministerstwu Kultury i Sztuki. Przyczynili się oni do ustalenia programów obowiązujących w liceach plastycznych na terenie Polski². Często też absolwenci szkoły po ukończeniu studiów wracali jako nauczyciele następnych pokoleń.

W roku 1974 zmarł nagle dyrektor Józef Kluza. Od roku 1974 do roku 1979 funkcję tę pełnił nieżyjący już ofiarny i kompetentny nauczyciel historii sztuki mgr Roman Kaczor. Po jego rezygnacji wakant na stanowisku dyrektora trwał rok. W roku 1980 funkcję tę objął artysta malarz Jan Rzehak.

Lata osiemdziesiąte to okres niepokoїв społecznych, które dosięgły również i uczniów Liceum. Nastąpiło widoczne odcięcie się od tradycji socjalizmu, brak notatek o wykonywaniu modnych wcześniej prac społecznych, o uczestnictwie w pochodach itp.

Proces tworzenia liceów sztuk plastycznych dokonał się na fali powojennych ogromnych przeobrażeń społeczno-politycznych. Kultura była traktowana jako ważny instrument walki o nowe treści. Chodziło głównie o zdobycie uzdolnionej młodzieży ze środowisk robotniczych, chłopskich, stworzenie kadr dla rzemiosła artystycznego. Do roku 1966 przetrwały dwa typy średnich szkół artystycznych, które później przemianowano na państwowe licea sztuk plastycznych. Tuż po wojnie istniały następujące typy szkół:

- dwuletnie liceum sztuk plastycznych – przeznaczone dla osób, które miały ukończone cztery klasy gimnazjum, tzw. małą maturę,
- czteroletnie liceum sztuk plastycznych – dla absolwentów szkół podstawowych,
- czteroletnie technikum sztuk plastycznych,
- ogniska kultury plastycznej – dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych artystów amatorów.

Z końcem lat czterdziestych przestały działać dwuletnie licea sztuk plastycznych, a w czteroletnich liceach przedłużył się czas nauki o jeden rok.

² Działalność Rady Programowej PLSP w Krakowie – 1956–1968. Był to Ośrodek Metodyczny stawiający sobie za cel niesienie pomocy nauczycielom oraz organizowanie konferencji. W 1968 roku uległ on likwidacji. W jego skład wchodził: Andrzej Pietsch, Adam Hoffman, Halina Grzegorzczak, Józef Kluza i Stanisław Rodziński.

Od początku koncepcja wychowania i nauki zakładała połączenie przedmiotów artystycznych z ogólnokształcącymi. Pismo Departamentu Plastyki Ministerstwa Kultury i Sztuki z dnia 3 września 1947 określało „Tymczasowe zasady organizacyjne i programowe PLSP”. Przedmioty artystyczne, nazwane zawodowymi i „związane z zawodowymi”, obejmowały w czteroletnim liceum sztuk plastycznych: w klasie pierwszej – 50%, klasie drugiej – 55%, klasie trzeciej – 54%, klasie piątej – 58% godzin nauki. Program określony był ramowo i podawał jedynie problemy nauczania. Największy nacisk kładziono na studiowanie natury. W roku 1948 ukazały się bardziej precyzyjne programy nauczania z uwzględnieniem poszczególnych przedmiotów³. Rysunek uznano za podstawę w przedmiotach artystycznych. Wyznaczono określoną liczbę godzin na poszczególne zadania. W tym też czasie powstał Centralny Ośrodek Metodyczny Szkolnictwa Artystycznego, którego zadaniem było doskonalenie poziomu nauczania przez różne formy kształcenia nauczycieli. W roku 1950 powstał nowy program dla pięcioletnich liceów⁴. Określał on ściśle zadania, w których zaczęto wprowadzać stopniowanie trudności, tzn. przechodzono od rysunku prostych brył i przedmiotów do studiowania postaci ludzkiej. Akcentowano przygotowanie rzemieślnicze i techniczne w opanowaniu rysunku. Pedagogikę szkół średnich pojmowano jako formę przygotowującą do wykształcenia akademickiego; w programie określano ściśle tematy i zadania. Po macoszemu potraktowano malarstwo, zastąpiono je ćwiczeniami o charakterze technicznym. Kompozycję rozumiano jedynie jako kompozycję użytkową; najkorzystniej potraktowano rzeźbę.

Dość istotne zmiany zaszły w programach w 1958 roku⁵. Celem szkoły miało być kształcenie absolwentów zdolnych, którzy będą kontynuować naukę w wyższych szkołach artystycznych, a także danie społeczeństwu rozmiłowanych w sztuce i przygotowanych „konsumentów” kultury plastycznej uprawiających pozaartystyczne zawody. Postulowano rozwój duchowy i umysłowy, zajęcia plastyczne miały stanowić podstawę dydaktyczno-wychowawczą kształtującą wyobraźnię plastyczną, pamięć wzrokową, rozwijającą samodzielność. Za punkt wyjścia przyjęto fazy rozwoju psychicznego młodzieży.

W roku 1968 w średnim szkolnictwie artystycznym nastąpiły radykalne zmiany. Polegały one na ujednoczeniu wszystkich typów szkół. Stworzono zawodowe szkoły o nazwie Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych. Były to placówki pięcio-

³ Por. *Program nauczania rysunku, malarstwa i rzeźby w PLSP. Ministerstwo Kultury i Sztuki, Departament Plastyki, Warszawa wrzesień 1948.*

⁴ *Program nauczania plastyki dla PLSP – przedmioty plastyczne. Ministerstwo Kultury i Sztuki, Departament Plastyki, Warszawa wrzesień 1950.*

⁵ Por. *Program nauczania przedmiotów plastycznych i ogólnokształcących. Zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki, Warszawa 1958.*

letnie, dające średnie wykształcenie zawodowe w zakresie sztuki i technik plastycznych oraz wykształcenie ogólne niezbędne do podjęcia studiów wyższych. Reforma ta postawiła przed szkołami następujące zadania:

- wykształcenia ogólnego zakończonego egzaminem maturalnym,
- wykształcenia artystycznego i „wychowania przez sztukę”,
- wykształcenia zawodowego do stopnia technika.

Siatka godzin została zróżnicowana w zależności od specjalności zawodowej szkoły. Ograniczała ona ogólną liczbę godzin nauczania do 36, maksimum do 40 tygodniowo. Dokonano drastycznej redukcji przedmiotów artystycznych i z nimi związanych. Podniesiono wiek młodzieży w klasach pierwszych, gdyż naboru do szkoły dokonywano spośród ósmoklasistów, a nie jak dotąd siódmo-klasistów.

Nie mniej ważne od programów było ich wdrażanie, które realizowali nauczyciele różnych pokoleń i przekonań artystycznych. Ich własna twórczość odgrywała niebagatelną rolę w rozumieniu i realizacji pedagogiki artystycznej. Widoczna była potrzeba tworzenia wyrazistego i pociągającego celu szkoły średniej, może podobnego do tego, jaki był u jej zarania, w okresie bujnego i owocnego rozwoju. Były to lata, w których ukończyło szkołę wielu ludzi odgrywających później ważną rolę w kulturze kraju⁶.

Program z roku 1968 wprowadził nowy przedmiot – zagadnienia plastyczne. Miał on charakter ogólnoartystyczny i stanowił podstawę dla przedmiotów artystyczno-zawodowych specjalności wystawiennictwo. Celem jego było wyrabianie umiejętności wnikliwej i wrażliwej obserwacji, komponowania na płaszczyźnie i w przestrzeni, racjonalnego stosowania materiałów i narzędzi. Materiał nauczania obejmował kompozycję z liternictwem, rysunek i malarstwo, rzeźbę i wiedzę o sztuce. Były to tzw. zajęcia praktyczne.

Propozycje pozostałych przedmiotów plastycznych objętych programem wyglądały następująco:

Przedmiot	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV	kl. V
Zagadnienia plastyczne	7 godz.	8 godz.	8 godz.	8 godz.	10 godz.
Rysunek techniczny	–	1 godz.	1 godz.	–	–
Wiedza o sztuce	1 godz.	2 godz.	2 godz.	2 godz.	2 godz.

⁶ Dane zaczerpnięte z referatu Adama Hoffmana, kierownika Rady Programowej PLSP w Krakowie, wieloletniego nauczyciela rysunku i malarstwa, wygłoszonego z okazji XXV-lecia szkoły.

Program określał problemowo zakres wiedzy teoretycznej i praktycznej dla poszczególnych lat. Sposób realizacji leżał w gestii prowadzącego przedmiot. Wiedza o sztuce miała rozszerzyć wiedzę ogólną przez pogłębienie wiadomości o treściach kulturowych epok historycznych oraz wiązanie zagadnień z zakresu sztuki z innymi dziedzinami życia. Na pracę studyjną z natury było bardzo mało czasu. Stawiano więc nacisk, aby prace były poprawne warsztatowo. Nie było to działanie zbyt bezpieczne, gdyż szkoła mogła przejść na model kształcenia rzemieślniczego.

Czy licea nie zmieniają się w zlikwidowane kiedyś beztrąsko warsztaty rzemieślnicze? – zastanawiał się Stanisław Rodziński, długoletni pracownik PLSP – szereg zmian w strukturze liceów z pozoru atrakcyjnych i wprowadzonych z troską o efektywność szkół budzi wiele poważnych zastrzeżeń⁷.

Program nauczania z 1973 roku⁸ wprowadził wiele nowych elementów – jednym z nich była następną specjalizacja – konserwacja rzeźby w kamieniu i drewnie. Pociągnęło to za sobą konieczność zmiany siatki godzin w przedmiotach plastycznych oraz sposobu ich prowadzenia. Powstały więc dwa bloki zajęć: dla specjalności wystawiennictwo oraz dla konserwacji.

Liczba godzin dla specjalizacji wystawienniczej przedstawiała się następująco:

Przedmiot	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV	kl. V
Zajęcia praktyczne	2 godz.	2 godz.	3 godz.	3 godz.	3 godz.
Rysunek zawodowy	1 godz.	1 godz.	1 godz.	2 godz.	2 godz.
Technologia	1 godz.	1 godz.	1 godz.	1 godz.	1 godz.
Rzeźba	2 godz.	2 godz.	2 godz.	2 godz.	2 godz.
Liternictwo	–	2 godz.	2 godz.	2 godz.	3 godz.
Rysunek i malarstwo	4 godz.	3 godz.	4 godz.	4 godz.	4 godz.

Zajęcia praktyczne miały na celu zapoznanie młodzieży z ekspresją elementów trójwymiarowych na płaszczyźnie i w przestrzeni oraz z technicznymi sposobami realizacji, wprowadzenie w problemy jednoczesnego współdziałania układów na płaszczyźnie z układami trójwymiarowymi, opracowanie kompleksowe form plastycznych, a także z bezpośrednim przekazem informacji wizualnej. Młodzież miała możliwość swobodnego decydowania o wyborze założeń plastycznych i środków ich realizacji. Program jednak nie określał tematów poszczególnych

⁷ Stanisław Rodziński, referat na Kongresie Upowszechniania Kultury Plastycznej we Wrocławiu. Wrocław 1981.

⁸ *Program nauczania dla PLSP, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Departament Plastyki, Warszawa 1973.*

zadań, ani nie podawał ram czasowych wykonania. Rysunek zawodowy był kontynuacją rysunku technicznego i obejmował praktyczne zintegrowanie z innymi zajęciami. Technologia miała na celu zapoznanie z materiałami i różnymi technikami wykonywania prac. Podobnie prowadzono zajęcia z liternictwa. Dobór zadań w obu przypadkach zależał od prowadzącego zajęcia.

Nieco inaczej wyglądał program dla specjalności konserwacja, gdyż określono w nim dokładnie problematykę przedmiotów. Podkreślono potrzebę ścisłej korelacji wszystkich zajęć. Realizacja zadań miała przygotować absolwentów do wykonywania w przyszłości zawodu technika konserwatora rzeźby. Porządek ćwiczeń ściśle przewidziany był przez program opracowany dla poszczególnych klas, stopniował trudności w zdobywaniu umiejętności praktycznych. W uwagach do programu napisano „dobra praca jeżeli przedmiot zajęcia praktyczne prowadzi dwóch nauczycieli – plastyk i wykształcony zawodowo konserwator”. Program przewidywał jako uzupełnienie wykształcenia praktyki w klasie trzeciej i czwartej przeprowadzane w pracowniach konserwatorskich bądź zakładach obróbki kamienia. Podkreślano potrzebę dobrze zorganizowanego warsztatu pracy oraz stosowania takich metod, które wyrabiają poczucie dokładności w pracy, rozwijają samodzielne myślenie i działanie.

Program nauczania z roku 1975 wprowadzał pewne zmiany w stosunku do poprzedniego. W specjalności konserwatorskiej nastąpiło zawężenie wykonywanych ćwiczeń do prac jedynie nad elementami architektonicznymi, odstąpiono od szerokiego pojęcia rzeźby.

W programie z roku 1978 pojawiła się fotografia⁹. Zajęcia te miały służyć pomocą przy pracach konserwatorskich. Celem ich było opanowanie wiadomości i umiejętności praktycznego posługiwania się sprzętem fotograficznym, poznanie procesów fotochemicznych. W roku 1979 blok specjalności konserwacja poszerzył się o nowy przedmiot: techniki zdobnicze. Był on ściśle związany z zajęciami praktycznymi. Celem było zapoznanie uczniów z historią sztuki zdobniczej, wyrobienie szacunku dla tradycji, umiejętność komponowania elementów zdobniczych.

Propozycja zajęć dla specjalności konserwacja przedstawiała się następująco:

Przedmiot	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV	kl. V
Zajęcia praktyczne	3 godz.	3 godz.	5 godz.	8 godz.	8 godz.
Rysunek zawodowy	–	–	2 godz.	2 godz.	2 godz.
Technologia	–	–	2 godz.	2 godz.	2 godz.

⁹ Program nauczania fotografii dokumentalnej dla Liceów Sztuk Plastycznych w Polsce, Ministerstwo Oświaty i Wychowania, Warszawa, wrzesień 1978.

Fotografia dokumentalna	2 godz.	2 godz.	2 godz.	–	–
Techniki zdobnicze	–	–	2 godz.	2 godz.	2 godz.
Rzeźba	2 godz.	2 godz.	2 godz.	2 godz.	2 godz.
Rysunek i malarstwo	3 godz.	3 godz.	4 godz.	4 godz.	4 godz.

Porównując obie specjalizacje pod względem liczby godzin konserwacja obejmowała ich więcej.

Przeglądając następne programy nauczania nie odnotowujemy żadnych istotnych zmian. Na skutek przemian, jakie zachodziły w szkolnictwie w ostatnich latach, dopuszczona została możliwość realizowania przez szkoły własnych programów autorskich. Skorzystało z tej formy również krakowskie PLSP. W roku 1994/95 została zlikwidowana specjalizacja konserwacja. Umowy zawarte z pracownikami konserwatorskimi były nie realizowane, absolwenci tego kierunku pozostawali bez możliwości podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie. Mieli też duże trudności z dostaniem się na wyższe studia artystyczne – kierunek konserwacja malarstwa lub rzeźby. Obierali więc inne kierunki Akademii Sztuk Pięknych. Niebagatelną trudność stanowiły sprawy finansowe związane z nauczaniem tej specjalności. Wiązało się to z nieustannymi wydatkami, gdyż należało kupować materiały do pracy dla uczniów, samodzielne zaś organizowanie przez młodzież warsztatu pracy nie pozwalało na przeprowadzenie wszystkich planowanych ćwiczeń. Tak więc PLSP rozpoczęło nowy rok szkolny pozostając jedynie przy specjalizacji wystawiennictwo. Nacisk został położony na stworzenie dwóch pracowni projektowych i pracowni fotograficznej z rozbudowanym zapleczem.

Wychowanie przez sztukę to przede wszystkim rozwijanie u młodzieży poczucia piękna, dobrego smaku, uzdolnień artystycznych, a także umiejętności i nawyków pozwalających jej brać żywy udział w działalności artystycznej. Realizacja zadań stojących przed liceami plastycznymi, odbywająca się za pośrednictwem m.in. programów nauczania, jest procesem bardzo trudnym i odpowiedzialnym. Wychowanie estetyczne stwarza możliwości poznawania otaczającej nas rzeczywistości. Decydujące znaczenie nie tylko dla rozwoju osobowości danej jednostki, ale dla rozwoju kultury ma także wychowanie. Rozbudza u młodzieży pęd do wiedzy, pragnienie nieustannego przyswajania sobie całego bogactwa zjawisk życiowych odzwierciedlanych w sztuce, rodzi w niej potrzebę walki o to, aby wartości te wnieść do życia codziennego.